

Louise Jensen

De familie

A.W. Bruna Uitgevers

PROLOOG

HEDEN
LAURA

Het speelt zich af als in een film: het schot, de kreet. Elk detail scherp en duidelijk. De tijd vertraagt, terwijl ze me smekend aankijkt om haar te helpen. In mijn hoofd schuif ik haar achter me en bescherm ik haar met mijn lijf, maar ze is te ver weg en ik kan haar niet op tijd bereiken.

Toch waag ik een poging.

Mijn benen zijn zwaar van angst terwijl ik naar haar toer; de vuist om mijn hart balt zich samen.

Nog een schot.

Haar knieën begeven het. Ze valt als een papieren aankleedpop op de grond.

De vloer zakt onder me weg en ik kruip als het dier dat ik ben geworden naar haar toe. Mijn handpalmen worden kleverig van het bloed dat de grond rood tint. Bloed is dikker dan water, zeggen ze, maar dat van haar is dun en roze-rood. De adrenaline die door me heen stroomt laat een gevoel van verdoving achter, terwijl ik haar pols pak, wanhopig op zoek naar een hartslag. Met mijn andere hand houd ik die van haar vast, zoals we vroeger altijd deden, voordat ik ons naar deze plek bracht, die onze ondergang heeft betekend. De herinneringen van een leven lang spelen zich voor mijn geestesoog af: ik druk haar tegen me aan op de kraamafdeling; paaseieren die uit het mandje vallen dat aan haar

mollige armpje hangt; haar eerste schooldag, de vlechtjes voorzien van strikken die heen en weer zwiepen als ze het speelplein op rent.

Ze kan niet dood zijn.

Nee toch?

De paniek slaat toe. Alle kleuren sijpelen weg uit de kamer. Een zwart-witte kleurschakering daalt op me neer. Ik houd haar hand steviger vast, bang dat ik flauw ga vallen. Bang dat ik haar moet laten gaan.

Maar dan.

Haar oogleden knippen. Ze mompelt iets.

Ik ga naast haar liggen, draai haar voorzichtig naar me toe en sla mijn armen om haar heen. Ik kan het niet, ik kan haar niet in de steek laten. Familie hoort elkaar te steunen, elkaar te beschermen. Maar in plaats daarvan ben ik hiernaartoe gekomen.

Het is allemaal mijn schuld.

Het gebonk van naderende voetstappen in mijn hoofd neemt toe. Ook zonder op te kijken voel ik hun boosheid, zwaar en onbeweeglijk.

Een zure kruitlucht hangt samen met mijn angst in de lucht.

Ik kijk op, ik zie de schutter, het geweer nog in de hand, en opeens keert alle gevoel snel en hard terug. Ik heb felle steken in mijn maag en weet niet zeker of het bloed op mijn lichaam wel van haar is. Of van mij.

Haar shirt is rood en nat, net als het mijne.

De pijn wordt erger.

Ik trek doodsbenuwd aan haar kleren, mijn kleren. Ik doe een schietgebedje: laat haar in orde zijn. Ze is pas zeventien. Laat mij sterven.

Eindelijk vind ik de wond, maar voordat ik het bloed kan stelpen, voel ik handen op mijn schouders, wordt er aan mijn ellebogen getrokken.

*Aan de rand van mijn zicht flikkert de duisternis, maar ik
verzet me ertegen. Ik verzet me tegen hen.*

*Mijn handen worden vastgehouden. Ik schop en bijt, maar
het heeft geen zin. Ik word steeds zwakker.*

Haar vingers bewegen. Eén keer, nog een keer.

Daarna niets meer.

*‘Tilly!’ roep ik uit, terwijl ik overeind word getrokken. ‘Til-
ly!’ Ik zoek naar houvast, elke vezel in mijn lijf gespannen om
mijn dochter te bereiken.*

Het lukt me niet.

*Ik verzet me nog steeds als ik word weggesleurd; mijn voe-
ten slepen over de grond.*

Ze zullen ons nooit meer laten gaan.

In elk geval niet levend.

DEEL 1

De aanleiding

1

VROEGER LAURA

Angsten. Wie heeft ze niet? Dat ongemakkelijke gevoel. Ergens een hekel aan hebben. Dat heb ik met spinnen. Ik heb dat gekregen door een natuurdocumentaire die ik jaren geleden heb gezien over de grote kaardenspin. Het moederdier moedigt de jongen aan om haar te verzwelgen. Ik kon de tv niet uitzetten en keek tussen mijn vingers door naar hoe de moederspin al tikkend en het web bewegend om haar nest heen liep zodat het instinct tot kannibalisme bij haar kroost werd gestimuleerd en ze haar in een grote zwerm aanvielen. Honderden krabbelende pootjes. Slagtanden die het vlees verscheurden. Het geluid van hoe het moederdier werd verslonden nadat door gif haar ingewanden waren opgelost, is me altijd bijgebleven. Hoe komt een moeder erbij om zichzelf op te offeren? Hoe kunnen haar kleintjes dat doen? Uiteraard was dat lang voordat ik zelf moeder werd.

Zodra ik Tilly zag, de kleine gebalde vuistjes, de dichtgeknepen oogjes tegen het licht dat ze niet gewend was, werd ik overmand door een gevoel van liefde dat grenzeloos was. Ik ervoer een uiterst diepe behoefte om haar als moeder tegen de wereld te beschermen. En die bescherming had ze nodig, want ik wist hoe gevaarlijk de buitenwereld was.

Ik was zelf beschadigd.

Die ochtend had ik echter geen idee hoe ik haar kon beschermen tegen de inhoud van de brief. Onderweg in de auto naar school hield ik het stuur stevig vast, alsof ik zo het gevoel dat de regie me uit handen werd gerukt kon tegengaan. Wat uiteraard niet lukte.

Wat moest ik doen?

Ik parkeerde mijn roestige Volvo tussen twee glanzende SUV's. Een menigte tieners kwam langs de auto lopen, gebogen onder het gewicht van de boeken die ze meestorsten, met tegenzin naar de zwarte gietijzeren hekken schuifelend. Ik wreef over mijn slapen om het gebonk in mijn hoofd te verdrijven.

‘Moet ik weer naar school, mama?’

Ik hoorde het verdriet in haar stem. Ik hoorde het ook bij mezelf toen ik antwoordde: ‘Je bent zes weken niet geweest, Tilly.’ Alsof dat tijd genoeg was om alles recht te breien.

Dat was het niet.

Ze ging er niet goed mee om. Ik ook niet, maar voor haar deed ik alsof we er ons wel doorheen zouden slaan. We zouden het wel redden. Al wist ik niet hoe.

‘We hebben het erover gehad,’ zei ik, zo vriendelijk mogelijk. ‘Je wou zelf op vrijdag gaan. Zodat je er makkelijker aan kon wennen. Het is maar één dag, Tilly.’

Ze streek haar weerbarstige donkere haar achter haar oren en keek vertwijfeld naar buiten. Haar gezicht leek kleiner, de huid was grauw en ze had wallen onder haar bloeddoorlopen ogen. Ze had het aanbod van therapie afgeslagen en had zoveel tijd alleen in haar kamer doorgebracht, dat het feit dat ze nu buiten was haar wat te veel werd.

‘Je moet al zoveel inhalen, maar als je het echt niet aankunt, zal ik je niet dwingen. Dan kun je me in de winkel helpen. Het is zo langzamerhand tijd dat je weer je leven oppakt.’ Ik sprak langzaam, nadrukkelijk, alsof elk woord ruw over mijn tong schraapte. De familierechercheur had

gezegd dat het het beste was om een routine te bewerkstelligen, een vorm van een normaal leven op te bouwen. Maar was dat wel zo? Het viel niet altijd mee om moeder te zijn. Het leek soms net alsof je voortdurend rondjes draaide als een vogel met een gebroken vleugel. Maar Tilly zat in het eindexamenjaar. Het was belangrijk dat ze naar school ging. Bovendien zou Rhianon er zijn, en hoewel de nichtjes niet meer onafscheidelijk waren, hoopte ik toch dat ze af en toe de ellende konden vergeten en eroverheen zouden komen.

We moesten er allemaal overheen zien te komen.

‘Goed dan.’

Het was verbijsterend hoe snel ze kon schakelen tussen verdriet en woede, maar dat was te wijten aan de harde bal verdriet die binnen in haar rondtolde.

Ze gooide het portier open. Uit haar mond, die al tijden geen glimlach had getoond, ontsnapte een lange zucht.

‘Wacht,’ riep ik, en ik pakte haar lunchtrommel van de achterbank. ‘Als het je te veel wordt, kun je me altijd bellen.’ Ze griste het tupperwaredoosje uit mijn hand, met een uitdrukking op haar gezicht die net zo hard was als het plastic.

‘Hopelijk gaat het...’ De klap van het portier dat dichtgeslagen werd, brak mijn zin doormidden. ‘... een beetje.’ Mijn keel zat dichtgeschroefd en ik kon haar niet terugroepen. Wat had ik moeten zeggen om alles goed te maken? Ze liep zonder om te kijken op hoge benen weg, weggezonden in de zwarte winterjas, die tegen haar enkels sloeg tijdens het lopen. Ze was afgevallen. Ik had opnieuw haar half opgegeten ontbijt in de vuilnisbak ontdekt. Boven op de bruin geworden bananenschil lag een bergje met een lepel tot pulp gedrukte Rice Krispies. Ze had melk altijd vies gevonden.

Voorovergebogen stak ze over, zonder te wachten op het groene mannetje, het gewicht van haar rugzak en de wereld op haar schouders. Ik zat eraan te denken om haar terug te roepen, maar ze kon zich niet blijven verstoppen. Als ze me

belde kon ik binnen een kwartier bij haar zijn, snel genoeg dus, maar ik wist dat soms een minuut wel een eeuwigheid kon lijken. De drang om haar te beschermen, bescherming die ik op haar leeftijd niet had gehad, om haar ergens anders een nieuw begin te laten maken, was heftig en fel, maar na de brief van die ochtend leek dat helemaal onbereikbaar geworden.

Tilly sloot zich aan bij een groep jongeren die door het tapijt van oranje herfstbladeren op de stoep liep. Ik moest denken aan de keren dat Gavan en ik door het bos wandelden op zoek naar glimmende kastanjes, met Tilly in haar kaplaarsjes tussen ons in, terwijl ze ons met haar in handschoenen gestoken handje vasthield. De geur van mos en aarde. De herinnering was erg helder, we hadden het vreselijk naar ons zin.

Een, twee, drie, omhoog! We slingerden haar naar voren en achteren terwijl ze zich als een aapje vastklemde. Door haar aanstekelijke gegiechel moesten Gavan en ik ook lachen. Zelfs toen ze te lang was geworden, te zwaar, tilde ze haar knieën zo hoog mogelijk op, zodat haar voeten niet over de grond sleepten, alsof ze niet kon accepteren dat ze groot was geworden. Ik keek haar na, terwijl ze de vaalgrijze traptreden op stampte, en vond het moeilijk te bevatten dat het zorgeloze, glimlachende kind van naar het leek nog geen vijf minuten geleden nu dit ernstige zeventienjarige meisje was. Ze was een jonge vrouw nu en ik was haar bijna kwijt. Het was lang geleden dat ik alles goed kon maken met een mok chocolademelk en een knuffel. Kon het nu nog maar.

De agent met de asymmetrische baard en slordige paardenstaart, die elke dag om kwart voor negen en om kwart over drie bij de school rondliep, zo fel als een leeuwin met welpjes, kwam op een drafje naar me toe. Ik wist dat hij me kwam zeggen dat ik daar niet mocht parkeren, maar toch

drukte ik de handrem met trillende handen naar beneden. Elke keer dat ik een politie-uniform zag, wekte dat een lichamelijke reactie bij me op: ik werd kotsmisselijk. Ik reed bij de gele streep weg voordat hij bij me was en pas toen ik hem niet meer in de achteruitkijkspiegel zag, kon ik weer ademen.

Ik zou de politie altijd met slecht nieuws in verband brengen.

En met vragen, hele reeksen vragen.

Soms vermengde alles zich in een kolkende, vaste brij. Het verleden, het heden. Onmogelijk om ze te scheiden.

Ik draag de angst voortdurend met me mee. Hij verschuilt zich steeds weer tussen mijn huid en het vlees en wacht rustig af totdat hij weer getriggerd wordt. Tot hij opnieuw kan toeslaan.

Ik kan het me niet herinneren.

En soms kon ik het me ook echt niet meer herinneren. De leugen werd waarheid. De druk in mijn hoofd ondraaglijk.

Maar dan, in de schaduw van de nacht, sleepten de knokige vingers van het verleden me ineens terug en lag ik te schoppen en te schreeuwen voordat ik wakker werd. Het dekbed verfrommeld op de grond. Mijn pyjama nat van het zweet. En alleen.

Altijd alleen.

Het litteken op mijn voorhoofd bonsde als een herinnering aan mijn hulpeloosheid.

Ik moest onderweg naar mijn werk weer aan de brief denken.

Wat moest ik doen?

LAURA

Het besef dat ik de deur voor een van de laatste keren van het slot draaide, prikte en stak als jodium in een open wond.

Ik nam het allemaal in me op. Het licht, weerspiegeld in de etalages, als de dag aanbreekt. Het briesje dat het bordje waarop LAURA'S BLOEMEN stond krakend van plezier liet schommelen. De manier waarop de sleutel zich naar mijn hand voegde alsof hij altijd van mij zou zijn. Binnenkort zou hij van iemand anders zijn. Zou het iemand anders' droom zijn.

De deur zat onder de opgedroogde eierstruif. Ik hield mezelf voor dat de kinderen het hadden gedaan, die de vorige avond voor Halloween, gekleed in het zwart en met plastic draculatanden en bebloede lippen, langs de deuren waren gegaan voor snoep. Ik zou er niet te veel achter moeten zoeken.

Maar ik bleef op mijn hoede, ondanks de geruststellende bloemenlucht die me omringde zodra ik een stap over de drempel zette.

Het was moeilijk te geloven dat het voorbij was.

Toen ik tien jaar eerder de winkel opende, was ik van plan de zaak ooit over te doen aan Tilly, of aan mijn nichtje Rhianon, die even vaak bij ons over de vloer kwam als Tilly bij haar. Ze hielden vroeger van tuinieren. Ze zaten op hun knietjes naast elkaar, met zwarte aarde onder hun nagels en

een troffel in de hand, te graven in hun eigen bloemperk in de hoek van onze tuin. Ze vertroetelden de paardenbloemen en de boterbloempjes omdat ze zo mooi zonnegeel waren, en trokken de anemonen en de asters eruit omdat ze niet bloeiden. Als ik ze een ijsje kwam brengen, glimlachten ze breeduit met hun wisselende melkgebit. In hun tienertijd raakte hun hoekje tuin verwilderd en hadden ze geen interesse meer in bloemen. Voor het eerst was ik blij dat ze niet in mijn voetsporen wilden treden als eenzame ondernemer, met de eeuwige zorgen door afnemende klandizie en stapels rekeningen.

Ik raapte een paar bruine enveloppen op van de deurmat. Op een ervan stond een stempel met LAATSTE AANMANING. Ik gooide ze allemaal op de stoffige toonbank, die ooit zo mooi had geglommen. De afgelopen zes weken was ik vaker thuis geweest dan in de winkel. Ik wilde er uiteraard voor Tilly zijn. Al wist ik niet goed wat ik moest doen als ze zei dat ze ruimte nodig had. Ik doolde dan maar als een spook wat rond in het huis. Ik raakte Gavans spullen aan, zoals ik ooit zijn gezicht had aangeraakt, en vroeg me af wie ik was, nu ik niet meer iemands vrouw was. Iemands dochter was ik al heel lang niet meer.

Ik was al wekenlang misselijk, alsof ik op een wild bewegende boot zat op een woeste zee. Maar zodra ik de winkel binnenstapte was het heel even net alsof het de stilte na de storm was. In de winkel kon ik mijn tranen de vrije loop laten, kon ik me laten gaan, zonder me zorgen te hoeven maken over dat ik sterk moest zijn voor Tilly.

Hier kon ik weer voelen.

Zoals elke ochtend keek ik in de agenda, hoewel ik al wist dat er niets in zou staan. De doffe pijn in mijn hoofd werd feller. Het kwam niet louter door het feit dat ik de laatste tijd meer dicht dan open was geweest dat de zaken niet liepen. Tien maanden geleden was het schandaal naar buiten

gekomen en hadden de plaatselijke kranten hun gif over ons uitgestort met zorgvuldig uitgekozen woorden zoals ‘naar verluidt’ en ‘mogelijk’, en was mijn gezin te gronde gericht. Er werd beweerd dat hoewel Gavan Welsh was, mijn moeder Engelse was; alsof dat wat uitmaakte. Ze insinueerden dat ik niet in Portgellech thuishoorde, ooit een welvarend vissersdorp, maar waar tegenwoordig vissers even zeldzaam waren geworden als de rode wouwen die vroeger over de grijze en kale kust scheerden. De gemeenschap trok één lijn, sommigen noemden me zelfs ‘die Engelse meid’, hoewel ik er al mijn hele leven woonde. Ze kochten hun bloemen bij Tesco, of BP, waar dan ook, kreeg ik de indruk, zolang het maar niet bij mij was.

Maar dat is niet helemaal eerlijk. Als ik de dikke laag zelfmedelijden wegschraapte die ik als bescherming meedroeg, dan moest ik toegeven dat ik eenvoudigweg niet kon concurreren met de prijzen van de supermarkten en de snelheid van online een bloemetje bestellen. Het was wellicht onvermijdelijk dat het ooit in zou storten; het gedoe rond Gavan had het alleen bespoedigd. En misschien moest ik het helemaal niet zover zoeken. Rond deze tijd van het jaar was het altijd al rustig geweest. Het trouwseizoen was voorbij en dan leefde het pas tegen december weer op.

Maar dan zou ik hier niet meer zijn.

Ik rommelde in de laden met linten en gestippeld cellofaan op zoek naar paracetamol tegen de hoofdpijn. Toen klingelde opeens de bel boven de winkeldeur. Ik keek op. Mijn even opgelaaide optimisme zakte onmiddellijk toen ik zag dat het geen betalende klant was maar Saffron, die deze week al twee keer eerder langs was gekomen.

‘Sorry, hoor.’ Ik drukte twee paracetamols uit hun verpakking. ‘Ik heb er nog niet veel verkocht.’ Eerlijk gezegd had ik nog geen enkele biologischegroentetas van Oak Leaf Farm verkocht. Saffron had me er op proef een paar ge-

bracht en elke verkochte tas zou me twintig procent commissie opleveren, maar uit schuldgevoel had ik er zelf maar weer twee gekocht. De groentela in mijn koelkast lag vol met slappe wortels en verkleurende pastinaken.

‘Hindert niet. Een bloemist is natuurlijk niet de aangewezen plek om etenswaar te kopen.’ Heel even krulden haar mondhoeken omhoog in een gespannen glimlach.

‘En evenmin om bloemen te kopen tegenwoordig.’ Ik trok een gezicht toen ik de pillen zonder water inslikte.

‘Zolang Amazon geen boeketten verkoopt, zitten we goed.’
‘Ze verkopen al bloemen.’

‘Dan ben je de lul.’ Haar haar, een grote bos zwarte krullen, deinde op en neer terwijl ze schudde van het lachen. Haar lach kwam niet erg gemeend over. Ze zag er net zo moe uit als ik me voelde en ondanks haar grapjes wist ik dat ze zich net zoveel zorgen maakte als ik. Het was enorm zwaar om in je eentje een bedrijf te runnen.

‘De onafhankelijke ondernemer kan het wel vergeten, hè? Klanten willen tegenwoordig dag en nacht kunnen bestellen.’

‘Kunnen ze dat bij jou dan niet?’ Ze stak haar kin in de lucht en schermde met haar hand haar ogen af, terwijl ze de lucht afspeurde. ‘Zie ik een vogel? Zie ik een vliegtuig? Nee, het is een afleverdrone.’

Ik kon er niet om lachen.

‘Bedankt voor de tip die je me vorige week hebt gegeven, Laura.’ Ze trok een witte roos uit de emmer naast de toonbank en snuffelde eraan. ‘Die nieuwe broodjeszaak om de hoek gaat voortaan aardappelen bij ons bestellen. Ik ben dol op gepofte aardappelen.’ Ze klopte op haar onmogelijk platte buik. Over een jaar of tien zouden de koolhydraten zich om haar middel hebben vastgezet, zoals dat ook bij mij was gebeurd toen ik dertig werd.

Saffron klepte door en ik deed mijn best mijn hoofd erbij

te houden. Normaal. Ik kon normaal doen, maar ik moest steeds aan die brief denken. De adrenalinestoten bleven komen. Van Saffrons geklets kreeg ik alleen nog flarden mee. De woorden zweefden buiten mijn bereik.

‘Laura?’ Op de manier waarop ze het zei, wist ik dat ze iets had gevraagd. Haar stem leek erg ver weg. Ik keek haar aan, maar ze had een vreemde kleur gekregen. Ik weet het aan de stress, aan het verdriet. Pas toen een zoete, misselijkmakende lucht mijn neus binnendrong daagde het besef dat het weer gebeurde, al leek dat onmogelijk, omdat het al zo lang geleden was. Maar toen de wereld om me heen ging draaien, wist ik dat ik gelijk had. Armen en benen vlogen alle kanten op. Ik was me er niet van bewust wanneer ik op de grond viel, het zwarte gat in; ik merkte pas later dat ik was gevallen. De tijd deed er niet meer toe. Het kon seconden, minuten, uren later zijn toen ik me bewust werd van een stem in de verte. Een eigenaardig rappend geluid bulderde in mijn oren, wat mijn eigen paniekerige ademhaling bleek te zijn. Een engel, een wazig blinkend wit licht. Ik dacht dat ik ging sterven.

Ik dacht dat ik weer ging sterven.

Maar toen mijn blik weer helder werd, zag ik dat het Saffron was in haar witte spijkerbroek en sweatshirt. Ze keek me bezorgd aan.

‘Gaat het?’ Ze legde haar hand op mijn schouder.

Ik wilde antwoorden, maar ik had op mijn tong gebeten en mijn mond zat vol naar koper smakend bloed.

‘Ik ga een ambulance bellen.’ Door de paniek in haar stem werd ik vreemd genoeg rustig.

‘Nee.’ Ik ging zitten. ‘Dat hoeft niet.’ Ik raakte voorzichtig de bult op mijn achterhoofd aan. Ik wist uit ervaring dat het straks zeer zou gaan doen en ik overal blauwe plekken zou hebben, maar voorlopig schaamde ik me, terwijl ik moeizaam ging staan. ‘Het was een epileptische aanval, die heb ik vaker gehad.’ Maar de laatste was lang geleden, al voordat

mijn ouders me hadden verstoten. Het was net alsof mijn lichaam nadat ze me het huis uit gooiden met terugwerken de kracht in shock raakte, en in plaats van meer af te glijden, juist opleefde. Misschien was Gavan er wel de oorzaak van dat ik weer aanvallen kreeg. Hij was de oorzaak van een hoop dingen. Ik moest weer aan de brief denken en het werd me opeens allemaal te veel. Ik barstte in snikken uit.

‘Wat erg.’ Saffron leek aangedaan. ‘Het zag er akelig uit. Ik wist niet of ik eerst het alarmnummer moest bellen of jou moest helpen. Het ging ook zo snel.’

Hoewel ik versuft en gedesoriënteerd was, en het gevoel had dat ik urenlang weg was geweest, bleek het feitelijk nog geen minuut te hebben geduurd.

‘Hoe gaat het nu?’ vroeg ze twijfelend, haar mobiel nog in haar hand.

Beroerd, doodop en bang.

‘Goed hoor,’ zei ik, met de bittere smaak van de leugen en bloed op mijn tong.

‘Zo zie je er niet uit. Wil je echt niet even nagekeken worden?’

‘Nee. Echt, het ziekenhuis kan niets voor me doen.’ Ik dacht even dat ze erop zou staan om er een dokter bij te halen, met alle gevolgen van dien. ‘Maar een glas water zou lekker zijn.’ Ik ging op de kruk zitten, met mijn ellebogen op de toonbank en mijn hoofd in mijn handen. Een paar tellen later zette ze een glas water voor me neer. Het glas was loodzwaar toen ik het naar mijn droge lippen bracht en een slok nam, waarna ik het kwijl dat over mijn kin drupte met mijn mouw wegveegde. ‘Ga maar. Ik sluit af en ga ook naar huis.’ Ik was zo slap als een vaatdoek, alsof mijn batterij was leeggelopen.

Saffron bleef onzeker staan. ‘Zal ik je naar huis rijden?’

Ik aarzelde. Het was eigenlijk gevaarlijk om te gaan rijden, maar ik kende Saffron nog niet zo lang en ik wilde haar niet

tot last zijn. ‘Ik bel wel een vriendin om me op te pikken.’

Ik was zo door mijn contacten heen gescrold. Gavan en ik waren ondanks de recente gebeurtenissen zo’n stel geweest dat altijd samen was, dus we hadden maar weinig vrienden. Ik twijfelde bij Anwyns naam. Mijn schoonzus en ik waren ooit heel hecht geweest, maar onze uiteengevallen familie sprak inmiddels nauwelijks meer met elkaar. Toch belde ik haar, en de telefoon bleef overgaan totdat de voicemail het overnam. Ik zag voor me hoe ze mijn naam op het scherm-pje had zien verschijnen en niet op wilde nemen.

Ik sprak geen bericht in.

De winkelbel rinkelde. Ik tilde mijn zware hoofd op. Saffron had de deur opengetrokken, ik was bijna vergeten dat ze er nog was.

‘Weet je zeker dat het gaat? Ik kan je met jouw auto naar huis rijden en de mijne daarna oppikken. Is echt geen moeite, hoor.’

Ik voelde me zo naar dat ik niet moest denken aan een busrit, en een taxi kon ik me niet veroorloven.

‘Ja, graag,’ zei ik. ‘Dat zou erg fijn zijn.’

Maar het was helemaal niet fijn.

Drie is een krachtig getal, hoewel ik dat op dat moment nog niet besepte, daar kwam ik pas later achter. Er waren drie mannen voor nodig om getuige te zijn van drie dingen: een schepping, een vernietiging en een wederopbouw. Noach, Daniël en Job. Er waren drie oprichters van het Romeinse Rijk. Er waren drie beslissingen nodig om mijn leven te verwoesten.

Als er iets ergs gebeurt, ga je achteraf je herinneringen na om te bepalen wanneer het nu precies de verkeerde kant op ging.

Dat ik ja zei, was de eerste stomiteit.

Er volgden er nog twee.